

Teologia Praktyczna
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza • Wydział Teologiczny
Tom 12, 2011

MACIEJ SZCZEPANIAK

**Strona internetowa parafii narzędziem
nowej ewangelizacji**

*Należy uznać, że obecnie pośród nowych form masowej komunikacji wzrasta rola Internetu, stanowiącego nowe forum, na którym powinna być głoszona Ewangelia*¹. Przekonanie, wyrażone przez papieża Benedykta XVI w adhortacji apostolskiej *Verbum Domini*, stanowiącej zwieńczenie i podsumowanie XII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów w 2008 r., wydaje się być wołaniem Kościoła o nową ewangelizację poprzez mass media i nowe technologie. Wobec postępujących przemian kulturowych i swego rodzaju „change in act” – ciągle trwającej zmiany – w świecie środków społecznego przekazu², warto podjąć temat wykorzystania parafialnej strony internetowej w dziele nowej ewangelizacji. Już bowiem instrukcja duszpasterska o środkach społecznego przekazu *Communio et progressio* z 1971 r. zwracała ordynariuszom uwagę, że ich zadaniem jest zorganizowanie działalności duszpasterskiej (sic!) za pośrednictwem środków społecznego przekazu w skali diecezjalnej i parafialnej³.

Maciej SZCZEPANIAK, ks. dr, adiunkt w Zakładzie Liturgiki i Homiletyki, WT UAM, Poznań, rzecznik prasowy Kurii Metropolitalnej w Poznaniu, e-mail: ms@amu.edu.pl

¹ Benedykt XVI: Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, n. 113.

² Por. E. Antonelli: *I media: un don e una responsabilità per tutti, un impegno per le famiglie*. W: *Rodina a médiá. Family and media*. Red. T. Rončák o v á. Presov 2009 s. 55. Przyspieszenie i stan ciągle trwającej zmiany w dziedzinie nowych technologii widać choćby w terminologii dotyczącej środków przekazu, gdzie termin „nowe media” nie zdążył się jeszcze zdezaktualizować, więc nowsze od nich środki nazwano „nowe media” – por. P. Levinson: *New New Media*. Boston 2009; terminem tym P. Levinson określa media społecznościowe, w których każdy konsument jest jednocześnie producentem.

³ Por. Papieska Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu: Instrukcja duszpasterska o środkach społecznego przekazu *Communio et progressio*, n. 168.

Przekonanie o „ciągle trwającej zmianie” w świecie środków przekazu spotyka się z pojęciem nowej ewangelizacji, pod którym kryje się *umiejętność rozpoczynania od nowa, przekraczania granic, poszerzania horyzontów*⁴. Termin ten pojawił się w nauczaniu Kościoła podczas pontyfikatu Jana Pawła II. W 1979 r. – w trakcie pierwszej podróży apostolskiej do Polski – Papież mówił o krzyżu postawionym w czasie obchodów milenijnych: *Otrzymaliśmy znak, że na progu nowego tysiąclecia – w te nowe czasy i nowe warunki wchodzi na nowo Ewangelia. Że rozpoczęła się nowa ewangelizacja, jak gdyby druga, a przecież ta sama, co pierwsza*⁵. W ten sposób termin „nowa ewangelizacja” stał się synonimem misji, nowego zainteresowania Kościoła swym podstawowym posłannictwem, swą tożsamością i racją bytu⁶.

Program nowej ewangelizacji zakłada, że Kościół pragnie wprowadzić do współczesnego świata temat głoszenia królestwa Bożego także poprzez środki społecznego przekazu. Celem niniejszego artykułu jest refleksja nad kierunkami rozwoju stron internetowych i ich funkcjonowaniem we wspólnotach religijnych, jakimi są parafie. Interesuje nas zagadnienie nowej ewangelizacji dla przekazu wiary chrześcijańskiej za pośrednictwem strony internetowej wspólnoty parafialnej.

I. Parafia w świetle nauczania Kościoła po Soborze Watykańskim II

W celu właściwego sformułowania zadań stawianych parafialnym stronom internetowym, warto przyjrzeć się teologii parafii w świetle współczesnego nauczania Kościoła. Eklezjologia Soboru Watykańskiego II każe nam dostrzec w parafii wspólnotę Kościoła lokalnego, w której urzeczywistniane i aktualizowane jest zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa⁷. Kościół lokalny staje się w ten sposób widzialnym znakiem zbawienia i wspólnotą ludzi zjednoczonych mocą Ducha Świętego. W oparciu o dokumenty Kościoła można wyróżnić następujące aspekty składające się na charakterystykę parafii.

1. Obecność Chrystusa

Sensem gromadzenia się wspólnoty parafialnej jest obecność Chrystusa. We wspólnotach, *choć nieraz są one szczupłe i ubogie albo żyją w rozproszeniu*,

⁴ XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów: *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej*. *Lineamenta* 2011 [dalej: *Lineamenta*], n. 10.

⁵ Jan Paweł II: *Homilia podczas Mszy św. w sanktuarium Świętego Krzyża w Mogile*, 9.6.1979.

⁶ Por. *Lineamenta*, n. 10. W 2010 r. papież Benedykt XVI powołał Papieską Radę ds. Popierania Nowej Ewangelizacji – por. Benedykt XVI: List apostolski w formie »*motu proprio*« *Ubicumque et semper*, 21.9.2010.

⁷ Por. Sobór Watykański II: Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, n. 26.

obecny jest Chrystus, którego mocą zgromadza się jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół⁸. Obecność Chrystusa w sakramentach świętych, zwłaszcza w sakramencie Eucharystii, jest najwspanialszym wzorem »komunikowania«, jaki jest dostępny ludziom na ziemi, mianowicie, zjednoczenie, komunikowanie między Bogiem i człowiekiem, a przez to wzorem najściślejszego i najdoskonalszego zjednoczenia między ludźmi⁹. Dlatego też treścią przepowiadania we wspólnocie parafialnej powinno być głoszenie kerygmatu, czyli proklamacja orędzia o Jezusie Chrystusie. Przekonanie to streszcza powiedzenie św. Augustyna: w Kościele, a więc także w parafii, *Christus praedicat Christum*¹⁰ – Chrystus przepowiada Chrystusa. Czytane i rozważane we wspólnocie parafialnej słowo Boże jest epifanią Jezusa Chrystusa¹¹.

2. Związek z terytorium

Parafię cechuje związek z miejscem, z terytorium¹². Jeden i jedyny Kościół katolicki składa się z Kościołów partykularnych, czyli przede wszystkim z diecezji, a każda diecezja lub inny Kościół partykularny powinny być podzielone na odrębne części, czyli parafie¹³. Parafie są *określoną częścią diecezji*¹⁴, najważniejszą lokalnie zorganizowaną grupą wiernych pod przewodnictwem duszpasterza, znakiem *widzialnego Kościoła ustanowionego na całej ziemi*¹⁵. Sobór Watykański II nazywa je podstawową komórką diecezji¹⁶. Stają się one *podstawowym ogniwem codziennego życia diecezji*¹⁷, a wspólnota kościelna właśnie w parafii znajduje swój *najbardziej bezpośredni i widzialny wyraz*¹⁸.

Andrzej Żądło mówi o pojawianiu się parafii jako o procesie »biologicznym«, polegającym na rodzeniu się nowych, mniejszych organizmów kościelnych, sprzyjających procesowi decentralizacji Kościoła, celem skutecznego docierania z Ewangelią, katechezą, sakramentami i opieką duszpasterską do wszystkich środowisk¹⁹. Warto jednak pamiętać, że Kościół powszechny nie jest sumą, federacją czy związkiem Kościołów partykularnych. Sam Kościół powszechny w swym powołaniu i misji, skoro zapuszcza korzenie na terenach o różnych warun-

⁸ Tamże.

⁹ Papieska Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu: Instrukcja duszpasterska o środkach społecznego przekazu *Communio et progressio*, n. 11.

¹⁰ Św. Augustyn: *Sermones* 354, 1; PL 39, 1563.

¹¹ Por. Pius Parsch: *Le guide dans l'année liturgique*. Paris 1944 s. 16.

¹² Por. Sobór Watykański II: Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, n. 28.

¹³ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, 1983 r. (dalej: KPK), kan. 368, 374 § 1.

¹⁴ Sobór Watykański II: Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele *Christus Dominus*, n. 30.

¹⁵ Sobór Watykański II: Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*, n. 42.

¹⁶ Sobór Watykański II: Dekret o apostolstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, n. 10.

¹⁷ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Pastorem gregis*, n. 45.

¹⁸ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, n. 26.

¹⁹ A. Żądło: *Parafia w trzecim tysiącleciu*. Kielce 1999 s. 29.

kach kulturowych, społecznych i ustrojowych, przybiera w każdej części globu inny wygląd zewnętrzny i odmienne rysy²⁰. Dlatego można powiedzieć, że Kościół „wciela się” w poszczególne parafie, które składają się z konkretnych ludzi, posługują się określonym językiem, dziedziczą określoną kulturę, swoisty sposób odczuwania czy też pamięć odrębnej przeszłości. Wydaje się, że związek parafii z terytorium musi być dziś rozumiany nie tylko i nie nade wszystko w kontekście administracyjnym. Parafia to nie tylko ulice i domy w określonych i ściśle wyznaczonych granicach, ale to przede wszystkim ludzie. Człowiek wraz ze swoim sposobem bycia, życia i działania charakteryzuje terytorium, a nie terytorium znamionuje i określa człowieka²¹.

3. Przewodnictwo prezbitera

Biskup jest pierwszą osobą odpowiedzialną za wspólnotę parafialną i powinien przede wszystkim jej poświęcić swą troskę²². W poszczególnych, lokalnych zgromadzeniach kapłani *czynią obecnym samego biskupa*²³ i działają z nim w łączności. Stąd wspólnoty parafialne zorganizowane są pod przewodnictwem prezbitera, czyli proboszcza²⁴. Kapłani uświęcają członków wspólnoty parafialnej, uwidaczniają Kościół powszechny na swoim terenie i przyczyniają się do budowania całego Ciała Chrystusowego (por. Ef 4,12). Do kierowania parafią konieczne jest odznaczanie się *zdrową nauką i dobrymi obyczajami, gorliwością pasterską oraz innymi cnotami, jak również przymiotami*²⁵. Zadaniem proboszcza jest troska o proklamację słowa Bożego, zwłaszcza przez głoszenie homilii w niedziele i święta oraz przez nauczanie katechetyczne²⁶. W sposób szczególny powinien on też zatroszczyć się o katolickie wychowanie dzieci i młodzieży.

4. Wspólnota

Sobór nazywa parafię „kościelną rodziną”²⁷ i dostrzega istotę duszpasterstwa parafialnego w budowaniu wspólnoty. Rozumienie parafii nie może więc być sprowadzone jedynie do struktury, terytorium czy budynków. Jest ona *rodziną Bożą jako braci ożywionych duchem jednością*²⁸, *domem rodzinnym, braterskim i gościnnym*²⁹ i *wspólnotą wiernych*³⁰. Parafia dostarcza naocznego przykładu

²⁰ P a w e ł V I: Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, n. 62.

²¹ Por. A. F a l l i c o: *La scelta del territorio* [www.chiesa-mondo.it/cd_corso2007 – dostęp: 10.9.2011].

²² Por. J a n P a w e ł I I: Adhortacja apostolska *Pastorem gregis*, n. 45.

²³ Sobór Watykański II: Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, n. 28.

²⁴ Por. Sobór Watykański II: Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele *Christus Dominus*, n. 30.

²⁵ KPK 521 § 2.

²⁶ KPK 528 § 1.

²⁷ Sobór Watykański II: Dekret o apostolstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, n. 9.

²⁸ Sobór Watykański II: Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, n. 28.

²⁹ J a n P a w e ł I I: Adhortacja apostolska *Catechesi tradendae*, n. 67.

apostolstwa wspólnotowego, ponieważ gromadzi w jedno różnych ludzi, z całym bogactwem ich osobowości, *wszczepiając je w powszechność Kościoła*³¹. Stąd na charakterystykę parafii składa się aspekt bezpośredniości. Powstała ona bowiem z troski o skuteczność działania ewangelizacyjnego w świecie i jest *specyficznym terenem spotkania, swoistym »skrzyżowaniem« Kościoła ze światem*³². Parafia jest też miejscem spotkania posłannictwa Kościoła z wiarą konkretnych ludzi, jest przestrzenią, gdzie *kształtuje się człowiek i chrześcijanin*³³.

Świeccy powinni przyzwyczaić się do działania w parafii w ścisłej jedności ze swoimi kapłanami³⁴. Wspólnotę buduje dyskusja nad problemami osobistymi i całego świata. Jan Paweł II nazywał budowanie kościelnej rodziny „szkołą komunii”³⁵. Polega ona na krzewieniu duchowości komunii, odczuwaniu więzi z innymi i dostrzeganiu w nich „kogoś bliskiego”, odkrywaniu w drugim człowieku tego, co jest w nim pozytywne, odrzucaniu pokus egoizmu, które rodzą rywalizację i nieufność. Takie rozumienie istoty parafii znajduje swoje źródło w biblijnej teologii pierwotnego Kościoła, który był nie tylko wspólnotą modlitwy, ale też miejscem świadectwa, miłości i wspólnoty dóbr materialnych (por. Dz 4,32). Chodzi więc o budowanie wspólnoty zarówno w sensie religijnym, jak i psychologicznym, społecznym, a nawet ekonomicznym³⁶.

5. Miejsce sprawowania liturgii

Tak rozumiana wspólnota parafialna jest przede wszystkim miejscem wspólnej modlitwy i sprawowania liturgii. Parafia jest przecież *zbudowana na gruncie rzeczywistości teologicznej, jest wspólnotą eucharystyczną, czyli wspólnotą zdolną do sprawowania Eucharystii, będącej żywym źródłem jej wzrostu i sakramentalnym węzłem doskonałej komunii z całym Kościołem*³⁷. Jan Paweł II mówił o potrzebie tworzenia w społecznościach parafialnych klimatu przenikniętego modlitwą i wychowywania ludzi do udziału w liturgii³⁸. To właśnie sprawowanie Eucharystii winno być centrum życia parafialnego³⁹. Proboszcz wspólnoty powinien także zatroszczyć się o to, by wierni często przystępowali do sakramentów Najświętszej Eucharystii i pokuty oraz by czynnie uczestniczyli w

³⁰ KPK 515 § 1.

³¹ Sobór Watykański II: Dekret o apostolstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, n. 9; por. A. Przybecki: *Budować wspólnotę czy administrować? Pawłowa inspiracja dla polskiego duszpasterstwa*. „Teologia Praktyczna”. T. 10: 2009 s. 77–83.

³² A. Żądło: *Parafia w trzecim tysiącleciu*. Kielce 1999 s. 35.

³³ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Pastorem gregis*, n. 22.

³⁴ Sobór Watykański II: Dekret o apostolstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, n. 9.

³⁵ Jan Paweł II: List apostolski *Novo millennio ineunte*, n. 43.

³⁶ Por. M. Nowak: *Posoborowa odnowa parafii*. „Homo Dei”. R. 55: 1986 nr 2 s. 118.

³⁷ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, n. 26.

³⁸ Por. Jan Paweł II: list apostolski *Novo millennio ineunte*, n. 34.

³⁹ Por. KPK 528 § 2.

liturgii. Parafia jest miejscem aktualizacji Kościoła, w niej rozwijane są charyzmaty, a rzeczywistość zbawienia staje się doświadczalna.

6. Charakter misyjny wspólnoty parafialnej

Zadaniem członków wspólnoty parafialnej, na czele z proboszczem, jest zaangażowanie w głoszenie orędzia o zbawieniu tym, którzy jeszcze go nie znają lub o nim zapomnieli. Dlatego duszpasterstwo w parafii powinno promieniować zapałem misyjnym⁴⁰. Kapłan powinien zabiegać, korzystając z pomocy świeckich, ażeby ewangeliczne orędzie dotarło również do tych, którzy przestali praktykować albo nie wyznają prawdziwej wiary⁴¹. Świeccy zaś winni nabierać coraz głębszego przekonania o tym, jak bardzo istotne jest apostolskie zaangażowanie na terenie własnej parafii⁴². Można powiedzieć, że duszpasterstwo ogólne w parafii ze swej natury musi mieć charakter misyjny⁴³. W ten sposób także wspólnota parafialna staje się miejscem nawiązywania dialogu ze społeczeństwem, w którym żyje, a Kościół przybiera postać słowa, orędzia i rozmowy⁴⁴.

Powyżej nakreślona charakterystyka parafii w świetle posoborowego nauczania Kościoła pozwala nam przejść do refleksji nad parafialną stroną internetową w służbie nowej ewangelizacji.

II. Strona internetowa parafii rozumiana jako „wspólnota duszpasterska”

Racją istnienia Internetu są ludzie. Dlatego pytanie o rolę mass mediów we współczesnym świecie staje się dziś integralną częścią kwestii antropologicznej: *Gdy komunikacja traci etyczny punkt odniesienia i wymyka się spod kontroli społecznej, przestaje się liczyć z centralnym miejscem człowieka i jego nienaruszalną godnością*⁴⁵. Tak jak w przypadku innych środków społecznego przekazu, osoba i wspólnota są kluczowe w ocenie Internetu⁴⁶.

⁴⁰ Por. A. Fallio: *Parrocchia missionaria nel quartiere*. Catania 1987 s. 12.

⁴¹ Por. KPK 528 § 1.

⁴² Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, n. 27.

⁴³ Por. Conferenza Episcopale Italiana: *Il volto missionario delle parrocchie in un mondo che cambia* [www.chiesacattolica.it – dostęp: 2.9.2011].

⁴⁴ Paweł VI: Encyklika *Ecclesiam suam*, 65: *Iamvero Ecclesiae in colloquium veniendum est cum hominum societate, in qua vivit; ex quo fit, ut eadem veluti speciem et verbi, et nuntii, et colloquii induat*. Misyjny charakter przesłania Pawła VI z jego pierwszej encykliki dobrze wyraża angielski przekład tekstu, który podkreśla, że Kościół ma światu coś ważnego do powiedzenia, ma wiadomość do przekazania i prawdę do zakomunikowania: *The Church must enter into dialogue with the world in which it lives. It has something to say, a message to give, a communication to make*.

⁴⁵ Benedykt XVI: *Orędzie na XLII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2008 r.).

⁴⁶ Por. Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu: *Etyka w Internecie*. 2002 r., n. 3.

L. Cantoni w celu nakreślenia celów stawianych tworzonej stronie internetowej proponuje posługiwanie się metaforą restauracji⁴⁷. Do jej zaistnienia konieczne są:

1. infrastruktura: sala, stoły, krzesła, kuchnia z wyposażeniem, talerze i szklanki,
2. osoby, które czynią restaurację realną: ludzie, którzy ją prowadzą, przygotowują i podają potrawy,
3. menu: różnorodne dania i napoje, smaczne i świeże,
4. goście, którzy chcą przyjść do restauracji na posiłek.

Schemat Cantonięgo przypomina, że wszystkie wymienione tu elementy są istotne i konieczne. Warto w oparciu o nie przyjrzeć się roli parafialnej strony internetowej w przekazie wiary chrześcijańskiej.

1. Technika w przekazie wiary

Za każdą stroną internetową kryje się sieć komputerów, komunikacyjne protokoły TCP/IP wykonywane przez urządzenia w celu nawiązania łączności i wymiany, złącza, pakiety danych, itd. Urządzenia techniczne stają się pośrednikiem w akcie komunikacji, co sprawia, że można mówić o komunikacji zapośredniczonej przez komputer (CMC – *computer-mediated communication*)⁴⁸. Internet staje się w ten sposób ogromnym zbiorem informacji, z którego korzystają ludzie. Trzeba więc pamiętać, że Internet, podobnie jak inne narzędzia komunikacji, jest środkiem, a nie celem samym w sobie⁴⁹.

W schemacie Cantonięgo „infrastruktura” strony to oprogramowanie i grafika. Warto zrobić wszystko, by nasza strona nosiła znamiona nowoczesności i by nie bazowała na stosowaniu przestarzałych technologii. Trzeba pamiętać, że absolutny brak elementów graficznych, a nawet ilustracji i zdjęć do artykułów powoduje, że całość staje się mdła i nieinteresująca. Z drugiej jednak strony przeładunek jakiegoś kanału przekazu informacji (na przykład posługiwanie się tylko i wyłącznie fotografią) może z czasem ograniczyć jego skuteczność.

Benedykt XVI przypomina, że z *relacją między słowem Bożym i kulturami wiąże się ważna kwestia uważnego i inteligentnego posługiwania się dawnymi i nowymi środkami społecznego przekazu*⁵⁰. Warto zatem wykorzystać wszystkie pozytywne strony techniki, by pomogły nam one w skutecznym przekazie fun-

⁴⁷ L. Cantoni: *Valutazione dei siti internet istituzionali*. W: M. Carroggio, J. M. La Porte: *Gli uffici stampa delle diocesi e delle conferenze episcopali*. Roma 2002 s. 70.

⁴⁸ Przegląd badań w dziedzinie CMC podaje: J.B. Walther, M.R. Parks: *Cues filtered out, cues filtered in: Computer-mediated communication and relationships*. W: *Handbook of interpersonal communication*. Red. M.L. Knapp, J.A. Daly. Thousand Oaks 2002 s. 529–563.

⁴⁹ Por. Jan Paweł II: *Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2002 r.).

⁵⁰ Benedykt XVI: Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, n. 113.

damentów wiary. Portal powinien nawiązywać wyglądem i strukturą do najczęściej odwiedzanych serwisów internetowych, ponieważ to one kształtują przyzwyczajenia potencjalnych odbiorców. Powołując do życia stronę internetową warto też zadbać o sprawne narzędzia ułatwiające wyszukiwanie słów kluczowych i archiwalnych wydarzeń.

Postulat inteligentnego posługiwania się techniką powinien prowadzić nas do uatrakcyjnienia przekazu. Strona internetowa parafii – tylko dlatego, że dotyczy wspólnoty kościelnej – nie musi być wcale „uboga” pod względem graficznym, pozbawiona dynamicznych elementów i nacechowana bezbarwną kolorystyką sprawiającą wrażenie „braku życia”. Język współczesnych mediów wymaga stosowania wyróżnienia fragmentu tekstu, który zachęciłby do przeczytania większego fragmentu. Zawsze należy pamiętać, że technika powinna być podporządkowana przekazowi. W cyfrowym świecie łatwo bowiem uczynić z niej „nową religię”⁵¹, za którą nie stoi żadna istotna treść.

2. Ewangelizacyjna pasja wierzących

Elektroniczna sieć to przede wszystkim miliony użytkowników na całym świecie, którzy są twórcami przekazu i odbiorcami zamieszczanych tam treści⁵². Akt obustronnej komunikacji, w którym biorą udział, cechuje szybkość wysyłania informacji, która daje się łatwo przechować i jest dostępna (bez ponoszenia dodatkowych kosztów) dla nieograniczonej liczby użytkowników. Ludzie zaangażowani w tworzenie parafialnej strony internetowej, a także ci, którzy są jej odbiorcami, powinni być przez nas postrzegani jako wspólnota, znak żywotności Kościoła, narzędzie formacji i ewangelizacji. Eklezjologia Soboru Watykańskiego II widzi przecież Kościół w kategoriach wspólnoty, służby i misji. Dlatego każda parafia, jako żywy organizm, powinna składać się z licznych małych wspólnot, które ją ożywiają⁵³. Dzięki parafialnej stronie internetowej – której twórcy i odbiorcy stają się wspólnotą religijną – wierni mogą nawiązać kontakt między sobą oraz ze swoją parafią.

Osoby redagujące stronę internetową można postrzegać jako jedną z grup duszpasterskich w parafii. To zespół ludzi, którzy regularnie poświęcają swój czas na prowadzenie strony, mają poczucie wspólnoty, którą tworzą i w której spotykają się nie tylko przy komputerze, ale przede wszystkim na wspólnej rozmowie i modlitwie. Wykonują różne zadania – redaktora naczelnego, redaktora technicznego, redaktora graficznego, redaktora tekstu, fotoreportera, specjalisty ds. promocji... Ważne, żeby były to osoby, dla których prowadzenie strony bę-

⁵¹ *Lineamenta*, n. 6.

⁵² Por. M. R o b a k: *Teologia cyberświata*. W: *Internet. Fenomen społeczeństwa informacyjnego*. Red. T. Z a s ę p a. Częstochowa 2001 s. 51.

⁵³ Por. J a n P a w e ł I I: Encyklika *Redemptoris missio*, n. 51; R. K a m i ń s k i: *Duszpasterstwo w społeczeństwie pluralistycznym*. Lublin 1997 s. 102.

dzie okazją do pogłębienia swojej wiedzy religijnej i formacji we wspólnocie, a jednocześnie, zgodnie z zachętą Benedykta XVI, *aby wnosili w świat digitalny świadectwo swej wiary, wprowadzali w kulturę środowiska komunikacji i informatycznej technologii wartości, na których opierają swe życie*⁵⁴. Ich aktywność w sieci nie powinna wynikać jedynie z pragnienia obecności, ale z przekonania, że Internet jest już integralną częścią ludzkiego życia⁵⁵. Zespół twórców parafialnej strony internetowej nie powinien ograniczać się do bardzo małej grupy ludzi, bo głoszenie wiary nie jest zarezerwowane dla nielicznych wybranych, nie jest *wyspecjalizowaną działalnością powierzoną jakiejś grupie czy jednostce* – jest darem danym człowiekowi, który w ten sposób chce dać świadectwo swej prawdziwej chrześcijańskiej tożsamości⁵⁶.

Twórcy strony internetowej muszą działać we współpracy z duszpasterzem⁵⁷. Opieka kapłana jest konieczna, tak jak jest ona niezbędna w każdej innej grupie duszpasterskiej – przewodnictwo prezbitera jest przecież cechą charakterystyczną parafii. Jest to przede wszystkim opieka duchowa – ksiądz nie musi znać się na informatyce, ale musi nadać wspólnocie ewangelizacyjny charakter⁵⁸. Według Benedykta XVI kapłan powinien odgrywać rolę animatora wspólnoty wypowiadającej się w świecie cyfrowym⁵⁹. Nowe media dają mu bowiem nieograniczone możliwości z duszpasterskiego punktu widzenia, które pozwalają nie tylko docenić powszechny wymiar Kościoła, ale też budować szeroką i konkretną wspólnotę. Zadaniem duszpasterza, lub innej osoby kierującej grupą, jest także rozdzielenie obowiązków, aby było wiadomo, kto za co odpowiada⁶⁰.

Grupę osób odpowiedzialnych za parafialną stronę internetową powinna cechować kompetencja (*authority*). Internet daje doskonałe warunki do ewangelizacji, pod warunkiem że korzystamy z niego w sposób kompetentny, z pełną

⁵⁴ Benedykt XVI: *Orędzie na XLIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 2009; por. M. Hetmański: *Internet jako środek tworzenia i komunikowania wiedzy*. W: *Internet. Fenomen społeczeństwa informacyjnego*. Red. T. Ząsępa. Częstochowa 2001 s. 67–88.

⁵⁵ Por. Benedykt XVI: *Orędzie na XLV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2011 r.).

⁵⁶ Por. *Lineamenta*, n. 12.

⁵⁷ Często wyrazem współpracy z duszpasterzem jest umieszczenie tekstu powitalnego na stronie internetowej, podpisanego przez proboszcza, typu: *Serdecznie witam i pozdrawiam. Ta współczesna forma informacji i komunikacji ma nas wzajemnie zbliżać i napełniać ufnością, a droga nowej ewangelizacji ma prowadzić do spotkania z Miłującym, Żywym, Osobowym Bogiem. Szczęść Boże* [www.betlejem.archpoznan.org.pl – dostęp: 7.11.2011].

⁵⁸ Dokumenty Soboru Watykańskiego II postulują w życiu kapłańskim zbliżenie się do świata, oddziaływanie na świat i nieuleganie światu – por. R. Kantór: *Dążenie do doskonałości – podstawowym wymogiem kanonicznym kapłanów*. „Teologia Praktyczna”. T. 11: 2010 s. 98–102.

⁵⁹ Por. Benedykt XVI: *Orędzie na XLIV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2010 r.).

⁶⁰ Por. A. Kalbarczyk: *Kierowanie grupami parafialnymi*. „Teologia Praktyczna”. T. 2: 2001 s. 81–88.

świadomością jego zalet i wad⁶¹. Kompetentne zaangażowanie się w świat mediów oznacza, że obecność w sieci powinna być znacząca, a działanie rozległe i fachowe⁶². Przekazywanie Ewangelii za pomocą mediów oznacza nie tylko umieszczanie tam treści wyraźnie religijnych, ale również konsekwentne dawanie świadectwa wyborów i osądów w pełni z nią zgodnych. Tworzenie strony internetowej stanowi wtedy *wykorzystywanie nowych metod w przekazywaniu orędzia ewangelicznego* i jest świadectwem *ewangelizacyjnej pasji wierzących*⁶³. W ten sposób może zostać oddalona pokusa tworzenia wspólnoty parafialnej *znużonej i przemęczonej*⁶⁴.

Grupa duszpasterska tworząca stronę internetową powinna zachować obiektywizm, wyrażający się w nieprzedkładaniu prywatnych opinii nad przekonanie wspólnoty. Ponieważ tworzone przez nią teksty muszą być zgodne z nauczaniem Kościoła, konieczna jest jej formacja teologiczna. Ludzi tych powinno cechować przekonanie o potrzebie budowania jedności parafii, która wyraża się na przykład w niewyróżnianiu tylko i wyłącznie jakiegoś jednego kierunku życia wspólnoty. Jedność wyraża także związek z Kościołem powszechnym i z diecezją. Nie bez znaczenia wydaje się na przykład umieszczenie w winiecie strony internetowej nazwy diecezji, w której parafia się znajduje⁶⁵.

Jedną z najważniejszych charakterystyk takiej grupy duszpasterskiej powinna być jej żywotność. Jak pokazuje doświadczenie, stosunkowo łatwo założyć stronę internetową na której nic się nie dzieje. Nie można więc poprzestać na stworzeniu strony, powinna być ona ciągle uaktualniana. Twórcy strony muszą ustalić harmonogram aktualizacji strony i sposób zbierania informacji. Jeśli zdecydujemy się na przykład na zamieszczanie ogłoszeń duszpasterskich, powinniśmy określić „ścieżkę” osób odpowiedzialnych za ich pojawienie się na stronie, najlepiej już w sobotę przed wieczorną mszą św.

Zazwyczaj osoby, które podejmują się zadań związanych z prowadzeniem stron internetowych traktują to przedsięwzięcie jako rozwinięcie swoich osobistych zainteresowań. Warto obudzić w nich zapał do dzielenia się swoimi pasjami. Niekiedy ich zainteresowania są też wyrazem życia prawdziwie ewangelicz-

⁶¹ Por. J a n P a w e ł II: *Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2002 r.).

⁶² Por. B e n e d y k t XVI: Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, n. 113.

⁶³ Tamże.

⁶⁴ *Lineamenta*, n. 6.

⁶⁵ Taki postulat zawarto np. w zarządzeniu Kurii Metropolitalnej w Poznaniu skierowanym do proboszczów parafii w archidiecezji poznańskiej: *Komunikat dotyczący stron internetowych parafii*. „Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej”. R. 61: 2010 nr 7 s. 33–34. Z kolei strona diecezji powinna promować portale parafialne, choćby przez umieszczenie linków, np. w formie komponentu umożliwiającego wyświetlanie się różnych adresów stron parafialnych po każdym odświeżeniu strony – zob. zakładka „Parafia w Internecie” na www.archpoznan.pl [dostęp 10.5.2011].

nego: wolontariat misyjny, działalność charytatywna, opieka nad starszymi osobami, muzyka⁶⁶. Dzielenie się z innymi swoją wizją świata, nadziejami i ideałami, może stanowić *chrześcijański styl obecności w świecie cyfrowym: przyjmuje on formę komunikacji szczerzej i otwartej, odpowiedzialnej i szanującej innych*⁶⁷.

Postrzeganie osób tworzących stronę internetową jako grupę duszpasterską sprzyja także rodzeniu przekonania, że są oni żywym organizmem, wspólnotą, która istnieje w świecie realnym. Benedykt XVI, idąc za głosem Synodu Biskupów podejmującego refleksję nad przepowiadaniem słowa Bożego przypominał, że *świat wirtualny nigdy nie będzie mógł zastąpić świata realnego, a ewangelizacja może korzystać z dróg wirtualnych, jakie udostępniają nowe media, dla nawiązywania znaczących relacji jedynie pod warunkiem, że to doprowadzi do osobistego kontaktu, który jest niezastąpiony*⁶⁸. Dlatego warto tych ludzi zachęcić do włączenia się w sakramentalne życie parafii, na przykład w przygotowanie niedzielnej liturgii mszy św., czy też pomoc w akcjach charytatywnych. Dopiero wtedy, gdy internetowe więzi prowadzą do pozainternetowych spotkań, możemy mówić o socjalności⁶⁹.

3. Zainteresowanie odbiorcą

Pojawienie się radia w latach dwudziestych ubiegłego wieku stawiało odbiorcę mediów masowych wobec urządzenia technicznego, które dawało wybór: wystarczyło kręcić gałką radioodbiornika, by odkrywać nowe stacje. Nadawca mógł mieć jedynie nadzieję, że ktoś będzie zainteresowany odbiorem emitowanych przez niego audycji. Zadanie odbiorcy sprowadzało się do rozwiązania problemu, jak rozróżnić poszczególne rozgłośnie.

Jak piszą J. Gackenbach i E. Ellerman, pojawienie się Internetu w pewnym stopniu powtórzyło tę sytuację⁷⁰. Mamy do czynienia z wieloma nadawcami, którzy liczą na spotkanie z odbiorcą. Jan Paweł II wyrażał tę cechę charakterystyczną Internetu za pomocą metafory forum rzymskiego: miejsca otwartego dla

⁶⁶ Na stronie parafii pw. św. Małgorzaty w Śmiłowie w diecezji bydgoskiej sam proboszcz dzieli się swoimi zainteresowaniami dotyczącymi opieki nad psami – na stronie internetowej znajduje się nawet zakładka „psy”. Można dyskutować, czy strona internetowa parafii powinna służyć pokazywaniu zdjęć czworonogów biegających w jej granicach, ale z całą pewnością dzielenie się swoją pasją – życzliwością do psów i pragnieniem opieki nad zwierzętami – może mieć też ewangeliczny charakter, www.malgorzata.smilowo.parafia.info (dostęp: 20.9.2011).

⁶⁷ Benedykt XVI: *Orędzie na XLV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2011r.) – por. A. Dzięga: *Internet: problem czy szansa duszpasterska*. W: *Internet. Fenomen społeczeństwa informacyjnego*. Red. T. Zasępa. Częstochowa 2001 s. 55–57.

⁶⁸ Benedykt XVI: Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, n. 113.

⁶⁹ M. Graszewicz, D. Lewiński: *Wstęp do systemowej teorii Internetu*. W: M. Jeziński, A. Seklecka, Ł. Wojtkowski: *Nowe media we współczesnym społeczeństwie*. Toruń 2011 s. 22.

⁷⁰ J. Gackenbach, E. Ellerman: *Introduction to Psychological Aspects of Internet Use*. W: J. Gackenbach: *Psychology and the Internet*. San Diego-London 1998 s. 1–26.

szerokiego ogółu obywateli, w którym toczyło się życie społeczne miasta i które tworzyło własną kulturę⁷¹.

Nawet najlepiej opracowana parafialna strona internetowa bez odbiorców nie spełnia swojego zadania. Jeśli chcemy uczynić z niej narzędzie nowej ewangelizacji, musimy się zastanowić, dla kogo tworzymy stronę i jakich treści potencjalny odbiorca mógłby tam poszukiwać.

Warto zacząć od nazwy witryny internetowej, która jest jak szyld nad wejściem. Powinien być on czytelny i łatwy do zapamiętania. Domena, którą wybieramy, jest – podobnie jak marka – rodzajem świadectwa: nie wstydzimy się swego produktu i go podpisujemy. Nazwa strony internetowej jest także ważnym nośnikiem promocyjnym. Łatwiej wymówić i zapamiętać nazwę boromeusz.pl⁷² niż adiec.czyst.niedziela.pl⁷³. Troska o odbiorcę wyraża się w promocji strony internetowej on-line (na przykład na innych portalach katolickich, na stronie diecezji czy innych, zaprzyjaźnionych parafii) i off-line (na przykład w ogłoszeniach parafialnych⁷⁴).

Pytanie o odbiorców jest pytaniem o tożsamość wspólnoty parafialnej, którą jesteśmy. Trzeba zrobić wszystko, by grupy duszpasterskie obecne w naszej parafii miały swoje miejsce także na stronie internetowej. Ministranci i lektorzy, wspólnota żywego różańca, studium pogłębienia wiedzy religijnej, dzieło biblijne, chór, oaza rodzin, katecheci, wspólnota neokatechumenalna, Caritas – mają prawo i obowiązek być tam obecne i aktywne. Ludzie najbardziej zaangażowani w życie parafii powinni widzieć w stronie internetowej miejsce upowszechniania ich ewangelizacyjnej działalności. W ten sposób wyraźnie zaznaczony zostanie związek parafii z terytorium i z konkretnymi ludźmi. Warto także uwidocznić ten „ludzki” aspekt parafii w winiecie strony internetowej: zamiast zazwyczaj pojawiającego się tam kościoła–budynku, może lepiej ukazać apostolskie zaangażowanie Kościoła–wspólnoty⁷⁵.

Troska o odbiorcę musi być związana z poszukiwaniem tematów, którymi zainteresowani są nasi goście, wśród nich przede wszystkim parafianie. W komunikacji społecznej podkreśla się wagę trafności przekazu (*relevance*)⁷⁶. Tylko jeśli informacja efektywnie mnie dotyczy i interesuje, będzie w stanie mnie przy-

⁷¹ Por. Jan Paweł II: *Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2002 r.).

⁷² Adres strony internetowej parafii pw. św. Karola Boromeusza w Poznaniu.

⁷³ Taki adres posiadała do 2010 r. strona internetowa archidiecezji częstochowskiej.

⁷⁴ W których może pojawić się sformułowanie: *Więcej na ten temat przeczytamy na naszej stronie internetowej grobla.info*.

⁷⁵ Tak jak to zaproponowano np. w winiecie strony parafii de la Trinité w Paryżu: kilka zmieniających się fotografii ukazuje ludzi w rozmaitych sytuacjach z życia wspólnoty parafialnej [www.latriniteparis.com – dostęp: 4.11.2011].

⁷⁶ Por. D. Sperber, D. Wilson: *Relevance. Communication and cognition*. Oxford 1995.

ciągnąć. Dotyczy to także zróżnicowania treści w zależności od upodobań i wieku odbiorcy⁷⁷.

Warto przy tym pamiętać, że Internet *może stać się okazją do pierwszego spotkania z chrześcijańskim przesłaniem, szczególnie dla młodych, którzy coraz częściej korzystają z cyberprzestrzeni, uważając ją za swe okno na świat*⁷⁸. Dlatego przekaz powinien być także „dostosowany” do pierwszego potencjalnego odbiorcy, charakteryzując się – podobnie jak homilia – językiem prostym, przejrzystym, bezpośrednim i przystosowanym⁷⁹.

Internet jest nie tylko medium masowym, ale także – dzięki wyróżniającej go interaktywności – medium. Oferując użytkownikom e-maile, fora, czaty, komunikatory – staje się nową formą komunikacyjną. Nie musi być to koniecznie forum wymiany myśli, które zwykle sprzyja jednostronności i dominacji reprezentantów konkretnego środowiska, często „z zasady” w opozycji do głoszonych na stronie poglądów. Bardziej chodzi o możliwość kontaktu z duszpasterzem w formie e-mailowej czy też poprzez pytania i odpowiedzi umieszczane na stronie internetowej, albo też poprzez możliwość wymiany myśli dla załogowanych i nieanonimowych uczestników. Do takiej wymiany myśli na płaszczyźnie parafialnej zachęca zarówno Kodeks Prawa Kanonicznego⁸⁰, jak i dokumenty Kościoła dotyczące mass mediów: *Dwustronny przepływ informacji i poglądów między duszpasterzami i wiernymi, wolność wypowiedzania się podporządkowana dobru wspólnoty i respektująca rolę Magisterium w ochronie tegoż dobra, wreszcie odpowiedzialna opinia publiczna – wszystko to jest ważnym przejawem »podstawowego prawa do dialogu i do informacji w ramach Kościoła«*⁸¹. Wydaje się, że parafialna strona internetowa zapewnia skuteczne środki technologiczne do wypełnienia tej wizji⁸².

⁷⁷ Tak, jak to czyni np. portal parafii pw. św. Jakuba Apostoła w Poznaniu, proponując krótkie filmy video dla dzieci [www.jakubapostol.org/index.php/dla-najmlodszych – dostęp: 10.11.2011].

⁷⁸ Jan Paweł II: *Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2002 r.).

⁷⁹ Por. Paweł VI: Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, n. 43.

⁸⁰ Wiernym, stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i zdolności, jakie posiadają, przysługuje prawo, a niekiedy nawet obowiązek wyjawiania swojego zdania świętym pasterzom w sprawach dotyczących dobra Kościoła – KPK, kan. 212 § 3; por. kan. 227.

⁸¹ Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu: *Etyka w Środkach Społecznego Przekazu* (2000 r.), n. 26.

⁸² Por. Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu: *Kościół a Internet* (2002 r.), n. 6. Potrzeba wewnętrznego dialogu w Kościele jest konieczna: badania statystyczne na temat Kościoła w Polsce z 2011 r. przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej pokazują, że choć 95% badanych stanowią zadeklarowani katolicy, to 84% z nich jest zdania, że nie ma wpływu na sprawy lokalnej parafii. Z drugiej strony jednak tylko 12% ankietowanych chciałoby współdecydować o sprawach parafii, a 76% nie ma aspiracji w tym względzie. Coraz więcej osób zauważa zanik podmiotowości i odczuwa potrzebę współkształtowania środowiska parafialnego – por. W

Trzeba jednak pamiętać, że relacje nawiązywane drogą elektroniczną nie zastąpią nigdy bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem i osobistego świadectwa wiary. Mogą niekiedy prowadzić do wyizolowania osób i zrywania realnej interakcji społecznej⁸³. Taki rodzaj porozumiewania się może mieć też niewiele wspólnego z tworzeniem wspólnoty, bo nacechowany jest brakiem ciągłości i odpowiedzialności oraz anonimowością, czy też raczej wrażeniem anonimowości, gdyż w sensie technicznym w Internecie rzadko kiedy jesteśmy anonimowi. Dlatego parafialna strona internetowa powinna umieć wykorzystać szansę na kontakt z odbiorcą i prowadzić go do spotkania i rozmowy w świecie realnym: we wspólnotie duszpasterskiej, na nabożeństwie, w biurze parafialnym czy choćby w bibliotece parafialnej⁸⁴.

Portal powinien też przyciągnąć odbiorcę pragnącego zachować kontakt z parafią mimo fizycznego oddalenia czy to ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, czy też z powodu dłuższego wyjazdu. Dotyczy to zwłaszcza osób traktujących parafię jako ziemię rodzinną – to właśnie dzięki internetowi mimo znacznego nieraz oddalenia mogą oni „uczestniczyć” w wydarzeniach wspólnoty, z którą się związali.

Strona internetowa nie może więc zamknąć kręgu odbiorców tylko do grona mieszkańców parafii. Samo zresztą miejsce zamieszkania nie jest już dziś miejscem „zamkniętym”, bo człowiek żyje, pracuje i wypoczywa w wielu środowiskach⁸⁵. Globalny charakter tego środka przekazu sprawia, że potencjalnie możemy kontaktować się z kim tylko zechcemy, a naszą stroną może być zainteresowany każdy, niezależnie od jego lokalizacji – w Internecie odległość fizyczna kontaktujących się ze sobą osób nie ma znaczenia⁸⁶. Nasza obecność w sieci staje się w ten sposób ważnym aspektem inkulturacji Ewangelii, jakiej wymaga nowa ewangelizacja⁸⁷. W ten sposób parafialna strona internetowa wyrażać będzie misyjny charakter wspólnoty parafialnej. W przypadku ciekawych miejsc i świątyń warto więc pomyśleć o stworzeniu wersji obcojęzycznych portalu, przynajmniej w zakresie materiałów statycznych. Może warto też zadbać w świecie real-

Polsce 95 proc. badanych deklaruje się jako katolicy – badania CBOS, depesza KAI z 9.11.2011 [www.kai.pl – dostęp: 9.11.2011].

⁸³ Por. B e n e d y k t X V I: *Orędzie na XLIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2009 r.).

⁸⁴ Można np. umieścić na stronie parafialnej katalog książek dostępnych w „tradycyjnej” bibliotece, zachęcając do ich wypożyczenia – zob. podstronę „Biblioteca parrocchiale” [www.parrocchiasanmichele.eu – dostęp: 8.11.2011].

⁸⁵ Por. R. K a m i ń s k i: *Duszpasterstwo w społeczeństwie pluralistycznym*, dz. cyt., s. 120.

⁸⁶ Por. K. M c K e n n a, J. B a r g h: *Plan 9 from cyberspace: The implications of the Internet for personality and social psychology*. „Personality and Social Psychology Review”. R. 4: 2000 nr 1 s. 60–62.

⁸⁷ Por. J a n P a w e ł I I: *Orędzie na XXXV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2001 r.).

nym o „przyjaciół” z innych krajów, na przykład z parafii, z którymi prowadzimy wakacyjną wymianę, albo z miejscowości partnerskich. Jak zauważa w adhortacji *Verbum Domini* Benedykt XVI, *komunikacja obejmuje zasięgiem swej sieci kulę ziemską i nabiera nowego znaczenia wezwanie Chrystusa: »Co mówię wam w ciemności, powtarzajcie w świetle, a co słyszycie na ucho, rozgłaszajcie na dachach« (Mt 10,27)*⁸⁸. Doświadczenie uczy, że właśnie strony parafialne mogą stać się skutecznym nośnikiem informacji o jakimś wydarzeniu, jako środek przekazu w sieci Kościołów lokalnych⁸⁹.

4. Przekaz, który służy człowiekowi

Metafora zaproponowana przez L. Cantoniego podkreśla jakość przekazu. Wielość potraw w menu, ich różnorodność, sposób przygotowania i podania przypominają o konieczności zwrócenia należytej uwagi na treść proponowanych na parafialnej stronie internetowej informacji. Powinien to być przekaz społeczny, który służy człowiekowi⁹⁰.

Struktura strony i sformułowanie poszczególnych podstron musi zostać przemyślane i nie może nosić znamion przypadkowości. Na stronie, jak w witrynie sklepowej, pewne tematy powinny zostać wyróżnione. Nie powinniśmy też przeładować strony startowej zbyt dużą ilością informacji.

Dbałość o przekaz wyraża się w stosowaniu języka jasnego, bezpośredniego i dynamicznego – tekst musi cechować przejrzystość (*clarity*) i zwięzłość (*conciseness*). Komunikacja zapośredniczona przez komputer, w której pozbawieni jesteśmy kontekstu niewerbalnego, buduje klimat wypowiedzi przede wszystkim za pomocą słów i daje ogromne możliwości twórczego wykorzystania języka⁹¹. Zdania nie mogą być więc wielokrotnie złożone, akapity powinny być krótkie, czytaniu dłuższych tekstów pomagają śródtytuły. Warto zainteresować internautę linkami w tekście, które odsyłają do tekstów już wcześniej umieszczonych czy też pomagają lepiej zrozumieć temat przez odwołanie do materiałów statycznych.

⁸⁸ Benedykt XVI: Adhortacja apostolska *Verbum Domini*, n. 113.

⁸⁹ Doświadczenie uczestnictwa w Europejskim Spotkaniu Młodych Taizé w Poznaniu (28.12.2009–2.1.2010) znalazło na przykład swoje odzwierciedlenie na kilkuset parafialnych stronach internetowych, gdzie prezentowano teksty przemówień, reportaże i fotoreportaże, a nawet filmy; wśród parafii relacjonujących wydarzenie znalazły się wspólnoty w Mantova, Legnano, Palestrinie, Castelnovo, Kildare, Baltimore, Capelle aan den IJssel, Auderghem, Linzu, Wiedniu, St. Ingbert, Paryżu, Aveiro, Valladolid, Saragossie i w Wilnie – por. M. Szczepaniak: *Biuro prasowe wydarzenia religijnego w ocenie dziennikarzy*. W: *Memoriale Domini*. Red. M. Olczyk, W. Radcki. Gniezno 2010 s. 619–632.

⁹⁰ Por. Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu: *Etyka w Środkach Społecznego Przekazu* (2000 r.), n. 6.

⁹¹ Por. K. Barani: *Rola więzi online w życiu społecznym człowieka*. W: *Psychologiczne konteksty internetu*, Red. B. Szmieliska. Kraków 2009 s. 110.

Trzeba wykorzystać potencjał hipertekstowości, interaktywności i hipermedialności w sieci internetowej⁹².

Skuteczność przekazu w dużej mierze zależy od dokładności i staranności przygotowanego tekstu (*accuracy*). Trzeba pamiętać, że Internet sprzyja powielaniu informacji. Raz zamieszczona przez nas wiadomość zaczyna żyć swoim życiem dzięki łatwości procedury kopiuj i wklej (*copy & paste*). Warto podjąć decyzje strategiczne: jakie tematy nas interesują i jakie wydarzenia będą musiały być przez nas „obsługiwane”. Podjęcie pewnych zobowiązań powinno skutkować systematycznością przekazu. Strona nie może „zamierać” wówczas, gdy autor tekstów wyjedzie na wakacje, ogłoszenia parafialne nie mogą nagle zamieniać się w informacje sprzed miesiąca, propozycja obejrzenia zdjęć z Pierwszej Komunii świętej nie może kierować nas do fotogalerii sprzed trzech lat.

Ważnym wyzwaniem pozostaje ukazywanie prawdziwego oblicza wydarzeń, ponieważ *kościelna praktyka przekazu powinna być przykładowa, odbijając w sobie najwyższe standardy prawdziwości, rzetelności, wrażliwości na prawa ludzkie i inne stosowne zasady i normy*⁹³. W świecie charakteryzującym się głęboką sekularyzacją należałoby pokazać słowa Ewangelii jako przesłanie żywe i dotyczące współczesnego człowieka. Parafia widziana oczyma internauty winna ukazywać *Kościół wewnątrz aktualnych kontekstów społecznych i kulturowych, Kościół uczestniczący w codziennym życiu człowieka*, który właśnie w sieci chce głosić przesłanie Ewangelii⁹⁴. U źródeł nowej ewangelizacji leży przecież przekonanie, że życie codzienne chrześcijan zostało zdominowane przez mentalność, w której Bóg jest nieobecny w życiu i świadomości człowieka⁹⁵.

Parafialna strona internetowa powinna więc wyjść naprzeciw pragnieniu odrodzenia potrzeb religijnych i zapotrzebowaniu na duchowość⁹⁶. Przekaz wiary w Internecie powinien umożliwić stworzenie warunków do wiary przemyślanej i rozważanej poprzez zaproponowanie tekstów mądrych i inspirujących. W okresie głębokich przemian, jakie ludzkość obecnie przeżywa, konieczna jest – zdaniem Benedykta XVI – intensyfikacja refleksji na temat wiary, by ożywić przywiązanie ludzi do Ewangelii⁹⁷. Chodzi o strukturę przekazu wiary zakorzenioną w tra-

⁹² Por. A. W. Mikołajczak, K. Dominas, M. Kaźmierczak: *W cyfrowym labiryncie*. Gniezno 2005 s. 91. Autorzy przypominają metaforę P. Levinsona, dla którego tekst online – dzięki hipertekstowości i wymianie informacji – *jest nie tylko książką, ale i księgarnią*.

⁹³ Papińska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu: *Etyka w Środkach Społecznego Przekazu* (2000 r.), n. 26.

⁹⁴ *Lineamenta*, n. 9.

⁹⁵ Por. Tamże, n. 6.

⁹⁶ Dobrze wyraża tę ideę motto jednej z parafialnych stron internetowych: *Parafia powinna być jak studnia wioski, przy której wszyscy mogliby ugasić swoje pragnienie, Jan XXIII* [www.mbcz.poznan.pl – dostęp: 8.6.2011].

⁹⁷ Por. B e n e d y k t X V I: List apostolski w formie »motu proprio« ogłaszający Rok Wiary *Porta fidei* (11.10.2011), n. 7–8.

dycji Kościoła, w nauczaniu patrystycznym, w wypowiedziach świętych – niekoniecznie w integralnej formie (na to jest miejsce na innych, bardziej specjalistycznych portalach), ale w formie dostosowanej do potrzeb parafialnej wspólnoty. W sieci powinno znaleźć się też miejsce na świadectwo wiary, czy – jak to określa D. Zdunkiewicz-Jedynak – „autobiografię duchową”⁹⁸. Może ona przybierać formę bloga duchowego, zawierającego przemyślenia i osobiste przeżycia.

Zadaniem parafialnej strony internetowej jest także udzielenie niezbędnego wsparcia osobom pragnącym pogłębić swoją wiarę. Życie chrześcijańskie wymaga ciągłego nauczania i katechezy, a często po prostu inspiracji na drodze wiary⁹⁹. Także w tej dziedzinie warto pomyśleć o tekstach stanowiących stałą formację odbiorców¹⁰⁰. Materiały edukacyjne dotyczące Kościoła powinny pomóc w poznaniu jego doktryny, a także w poszukiwaniu i przedstawianiu prawdy o człowieku – Benedykt XVI zadanie to określił najwyższym powołaniem komunikacji społecznej¹⁰¹. Skoro sensem gromadzenia się wspólnoty parafialnej jest obecność Chrystusa, także parafialna strona internetowa powinna pomóc w lepszym rozpoznaniu tej obecności.

Warto dostrzegać także walor dokumentacji wydarzeń i nie usuwać starszych wpisów, chyba że są one bezużyteczne. Parafialna strona internetowa może stać się swego rodzaju kroniką parafialną, w której przechowywane są informacje na temat kalendarium życia wspólnoty i bogaty materiał faktograficzny. Jeśli będziemy umieli połączyć edycję strony internetowej z wydawaniem prasy parafialnej, taka współpraca może przynieść cenne owoce: wówczas mogą się pojawić na stronie teksty typowo dziennikarskie, jak na przykład wywiady, reportaże czy artykuły opiniujące.

Ważnym elementem przekazu jest aktualność informacji. Dziś nie mają już w Internecie racji bytu stwierdzenia typu: *strona internetowa uaktualniana jest raz w tygodniu, w piątek, o godz. 14:00*, bo jeśli w parafii stanie się coś ważnego w piątek o 14:10, powinno to znaleźć natychmiast swoje odzwierciedlenie w Internecie. Tak jak nie kupujemy w kiosku dzienników sprzed tygodnia, tak strona internetowa nie może sprawiać wrażenia martwej witryny, na której umieścili-

⁹⁸ Por. D. Zdunkiewicz-Jedynak: *Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga...*. Tarnów 2006 s. 133.

⁹⁹ Na stronie parafii Our Lady of the Rosary w Nowym Jorku umieszczono np. zakładkę „Inspiracja” (*Inspiration*), w której opublikowano bogaty zbiór modlitw (*Prayers*), poezji (*Poems*), refleksji (*Reflections*), stacje drogi krzyżowej (*Stations of the Cross*), a także propozycje na Wielki Post [www.setonshrine.com – dostęp: 21.9.2011].

¹⁰⁰ W 2008 r. franciszkanie prowincji św. Franciszka z Asyżu w Poznaniu zapoczątkowali w sieci cykl rozmów o wierze pt. „Bez sloganu”, określając je właśnie mianem „katechez internetowych” – por. J. Waszkowiak, L. Bielecki: *Bez sloganu. O Bogu, Kościele i wielu innych sprawach*. Kraków 2009.

¹⁰¹ Por. Benedykt XVI: *Orędzie na XLII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2008 r.).

śmy tylko informację o Bożym Narodzeniu, Wielkanocy i imieninach proboszcza. Nawet materiały statyczne trzeba aktualizować (porządek nabożeństw, osoby posługujące w parafii, historię).

Jedno z ważnych zadań stawianych parafialnej stronie internetowej wyznacza kontekst nowej ewangelizacji. Jan Paweł II, podejmując refleksję nad głoszeniem Ewangelii w epoce globalnej komunikacji, zauważał, że przekaz medialny, w którym zazwyczaj *istotna jest nie tyle prawda, co »wiadomość«: coś, co może wzbudzić zainteresowanie lub rozbawić odbiorców*, często zniechęca chrześcijan: *w rezultacie świat mediów może czasem jawić się jako środowisko równie nieprzyjazne ewangelizacji jak pogański świat z czasów apostołskich*¹⁰². Ale właśnie dlatego, podobnie jak pierwsi świadkowie Dobrej Nowiny, nie powinniśmy cofać się w obliczu przeszkód. Jeśli informacje medialne przynoszą dziś zagrożenie egocentryzmem, zatraceniem obiektywnej wartości ludzkiego doświadczenia czy wyobcowaniem etycznego i politycznego wymiaru życia, to właśnie strona internetowa parafii może stać się rozsądną odpowiedzią na to zjawisko. Każda nieprawda czy też wypowiedź balansująca na granicy manipulacji, dotycząca prawd wiary i życia Kościoła, może zostać przez nas zdemaskowana i przedstawiona we właściwym świetle. Nawet jeśli efektywnie dotrze ona do mniejszej liczby odbiorców, nigdy nie da się przewidzieć skutków, które przyniesie. Dlatego można powiedzieć, że *nowa ewangelizacja wymaga od chrześcijan odwagi, by zadomowić się na tych »nowych areopagach«, znajdując środki i sposoby na to, by również w tych ultranowoczesnych miejscach było obecne dziedzictwo edukacji i mądrości, które przechowuje tradycja chrześcijańska*¹⁰³.

Jednym z atutów Internetu jest możliwość posługiwania się wielością „tekstów”. Słowo pisane, film, nagrania audio, zdjęcia, interaktywne mapy, *webcam*, dźwięk – dają niezmierzone wręcz możliwości uatrakcyjnienia przekazu. Ważne jest to, by wyrażały one tożsamość życia parafialnego. Skoro parafia jest związana z terytorium – dlaczego nie pokazać na mapie miejsca, w którym żyjemy?¹⁰⁴ Skoro życie religijne w parafii koncentruje się wokół świątyni – dlaczego strona internetowa nie ma umożliwić jej wirtualnego „zwiedzania”, lepszego poznania zabytków, przyjrzenia się z bliska elementom wyposażenia wnętrza kościoła? Poznanie własnej świątyni z całą pewnością sprzyja głębszemu uczestnictwu w liturgii. Rolf Zeffass przypomina, że na długo zanim kaznodzieja otworzy usta, przemawia do słuchacza wewnątrz kościoła¹⁰⁵. Odwołanie się do miejsc świętych,

¹⁰² Jan Paweł II: *Orędzie na XXXV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2001 r.).

¹⁰³ *Lineamenta*, n. 6.

¹⁰⁴ Tym bardziej że pokazanie granic parafii ułatwiają dziś powszechnie dostępne w Internecie mapy – zob. np. podstronę „Granice parafii pw. NMP Matki Kościoła w Poznaniu” [www.filipini.poznan.pl/granice.php – dostęp: 30.10.2011].

¹⁰⁵ Por. R. Z e f f a s s: *Od aforyzmu do kazania*. Kraków 1995 s. 41.

do architektury i sztuki, jest odwołaniem się do pozasłownych rzeczywistości, do świata symbolu, do świata poetyki, który tak bliski jest przeżyciu religijnemu. Wirtualne „zwiedzanie” świątyni warto przy tym połączyć z przekazem wiary¹⁰⁶.

Tożsamość wspólnoty parafialnej z pewnością wyraża jej historia, tradycja, opowieść o ludziach zaangażowanych w życie parafii, także w różne sfery życia społecznego. *Newsy* powinny być budowane nie według klucza: „co akurat się dzieje”, ale jaki to ma związek z fundamentami mojej wiary. Parafialna strona internetowa ma przecież pozwolić odkryć fundamenty wiary chrześcijańskiej, a nie być tylko i wyłącznie serwisem informacyjnym. Strona ma być swego rodzaju laboratorium wiary i kultury – serwis powinien być pomocą w odkrywaniu fundamentów wiary. Jeśli w sieci pojawi się słowo Boga i twarz Chrystusa, Internet stanie się prawdziwie ludzką przestrzenią. *Tam, gdzie nie ma miejsca dla Chrystusa, nie ma go również dla człowieka*¹⁰⁷.

Przekaz powinien wreszcie zachęcić odbiorcę do przejścia z wirtualnego świata cyberprzestrzeni do rzeczywistego świata wspólnoty chrześcijańskiej¹⁰⁸. Nie może więc zabraknąć na stronie aktualnej informacji o życiu parafii i zaproszenia do wzięcia udziału w tym, co się w niej dzieje. Obecność parafii w sieci stanowi ważne uzupełnienie w przygotowaniu na spotkanie z Chrystusem we wspólnocie¹⁰⁹, na przykład poprzez zachętę do zapoznania się z czytaniem liturgicznymi na najbliższą niedzielę. Strona internetowa powinna uwypuklić charakter kultyczny świątyni jako miejsca sprawowania liturgii. To w sieci można *wychowywać ludzi do udziału w liturgii*¹¹⁰ i pogłębiać w niej przekonanie, że sprawowanie Eucharystii jest centrum życia parafialnego. W ten sposób nasza obecność w Internecie będzie podkreślać potrzebę wiary świętowanej, przeżywanej i przemodlonej¹¹¹.

Nowa ewangelizacja prowadzi Kościół do odbudowy chrześcijańskiej tkanki społeczeństwa poprzez odrodzenie tkanki samych wspólnot chrześcijańskich¹¹². Oznacza ona *adekwatną odpowiedź na znaki czasu i na nowe konteksty kształtujące kulturę, poprzez którą wyrażamy naszą tożsamość*¹¹³. Parafialna strona inter-

¹⁰⁶ Tak jak to proponuje np. strona parafii katedralnej w Toledo, gdzie możliwości wirtualnego „zwiedzania” świątyni wzbogacono o zakładkę „Oczyma wiary” (*Miradas de Fe*) [www.catedralprimada.es – dostęp: 10.11.2011].

¹⁰⁷ Jan Paweł II: *Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (2002 r.).

¹⁰⁸ Por. tamże.

¹⁰⁹ Por. tamże.

¹¹⁰ Jan Paweł II: List apostolski *Novo millennio ineunte*, n. 34.

¹¹¹ Por. *Lineamenta*, n. 12.

¹¹² Por. Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, n. 34.

¹¹³ *Lineamenta*, n. 23.

netowa ma szansę stać się miejscem promocji kultury zakorzenionej w Ewangelii i sposobem na ukazanie w sieci tożsamości wspólnoty, która jest kościelną rodziną i gościnnym domem. Różnych ludzi, których zaprosimy do jej tworzenia, z całym bogactwem ich osobowości i doświadczeń życiowych, trzeba zobaczyć w perspektywie grupy duszpasterskiej i wspólnoty ewangelizacyjnej. W ten sposób portal internetowy może stać się nowoczesnym miejscem spotkania posłannictwa Kościoła z wiarą konkretnych ludzi, przestrzenią, gdzie kształtować się będzie człowiek i chrześcijanin, który czasami jest też użytkownikiem Internetu. Trzeba mieć wizję przyszłości, w której także w środkach społecznego przekazu będzie miejsce na słowo Chrystusa.